

This project is funded by the European Union.
Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.
هذا المشروع تم تمويله من قبل الاتحاد الأوروبي

Improving the Employment Prospects for the Syrian Refugees and Host Communities
by High-Quality VET and Apprenticeship in Turkey

Türkiye'de Kaliteli Çiraklık ve Mesleki Eğitim Yoluyla
Suriyeli ve Ev Sahibi Toplulukların İstihdama Erişimlerinin Kolaylaştırılması Programı

برنامج تسهيل توظيف السوريين والمجتمعات المضيفة من خلال التدريب والتعليم المهني
لطلاب المهنة في تركيا

IMEP
İstihdam için Mesleki Eğitim Programı

İMEP Kapsamına Alınan İller, Kurumlar ve Meslek Alanları Araştırma Özeti

1 Mart - 15 Ağustos 2020 Dönemi

Bu araştırma özeti Avrupa Birliğinin finansal desteğiyle hazırlanmıştır. İçerik tamamıyla EXPERTISE FRANCE ve EDUSER'in sorumluluğu altındadır ve Avrupa Birliğinin görüşlerini yansıtmak zorunda değildir.

This project is funded by the European Union.
Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.
هذا المشروع تم تمويله من قبل الاتحاد الأوروبي

İMEP
İlkokul İçin Mesleki Eğitim Programı

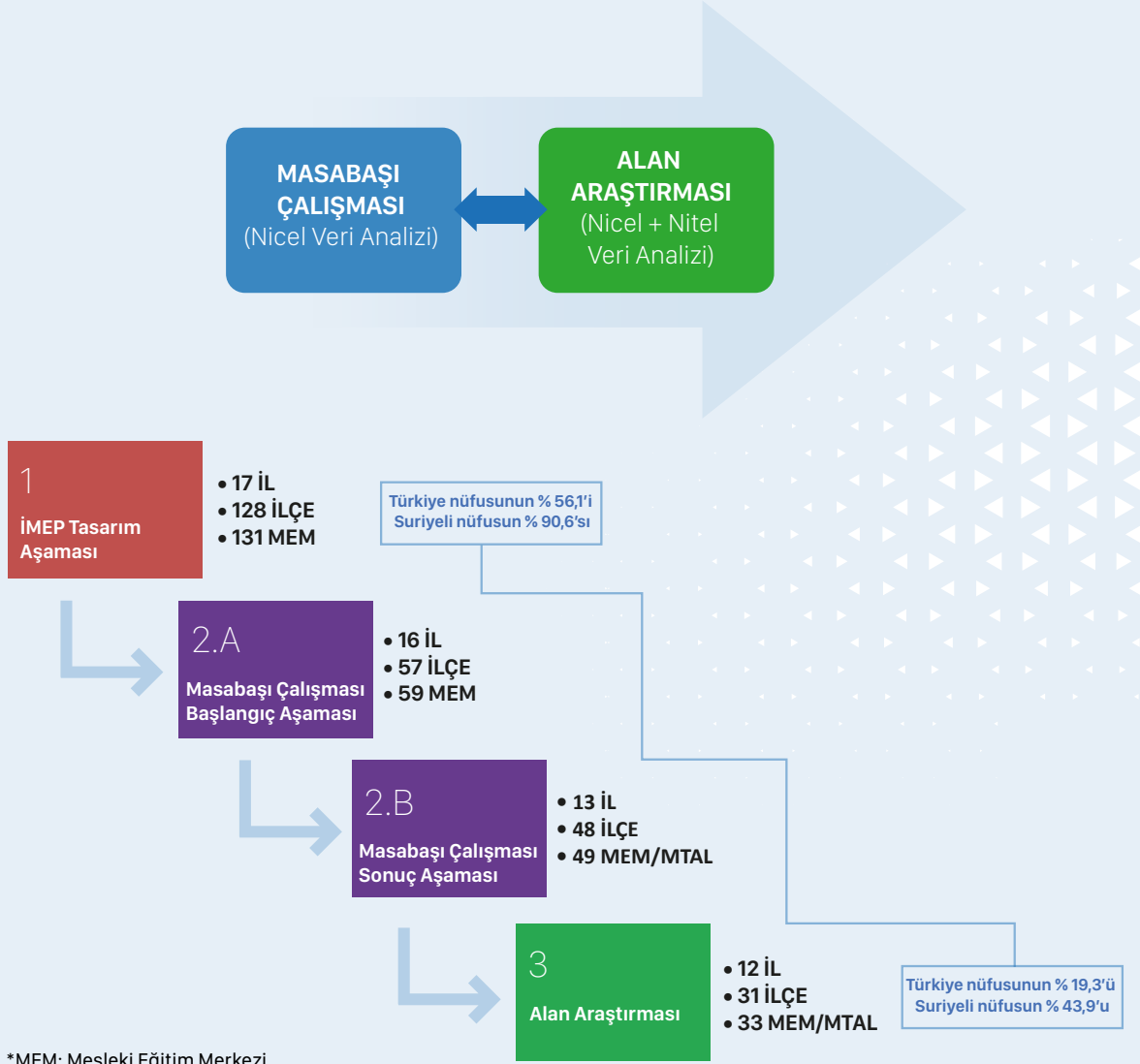
İMEP Kapsamına Alınan İller, Kurumlar ve Meslek Alanları

Araştırma Basamakları

İMEP'in uygulanacağı

- İllerin
- Eğitim kurumlarının
- Meslek alanlarının

belirlenmesi için Mart-Ağustos 2020 tarihleri arasında iki aşamalı bir araştırma yapılmıştır:

*MEM: Mesleki Eğitim Merkezi

*MTAL: Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi

This project is funded by the European Union.
Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.
هذا المشروع تم تمويله من قبل الاتحاد الأوروبي

İMEP Kapsamına Alınan İller, Kurumlar ve Meslek Alanları

MASABAŞI ÇALIŞMASI

Masabaşı çalışmasında açık kaynak veriler 4 kategoride toplanan 18 kritere göre derlenmiş ve analiz edilmiştir.

I. Sosyo-Ekonomik Durum

- Sosyo-ekonomik gelişmişlik sıralaması
- Sosyo-ekonomik gelişme eğilimleri
- Eğitim ve istihdam boyutlarında sosyo-ekonomik gelişmişlik düzeyleri
- İstihdam eğilimleri

II. Çıracılık Eğitimi Arz Kapasitesi

- Öğretmen /öğrenci oranları
- Öğrenci/derslik oranları
- İşletme/öğrenci oranları
- Mesleki ve teknik eğitimde okullaşma oranları

III. Çıracılık Eğitimi Talep Kapasitesi

- MEM öğrencisi/15-19 yaş nüfus oranları
- 14-17 yaş Suriyeli nüfus
- 8. sınıfı tamamlayıp lise eğitimine devam etmeyenlerin sayısı
- MEM/ Suriyeli nüfus oranı
- MEM'lerin Sosyal Uyum Yardımı (SUY) alanlara ulaşma kapasitesi

IV. Çıracılık Eğitimi Arz-Talep Kapasitesi Uyumu

- MEM öğrenci sayısı/işçi oranı
- MEM öğrenci sayısı/işletme sayısı oranı
- Öğrenci sayısı/esnaf sanatkâr işletmesi sayısı oranı
- Esnaf sanatkâr işletmesi/genel nüfus oranı
- İstihdam açığı en çok olan mesleklerde uygulanan MEM programları

This project is funded by the European Union.
Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.
هذا المشروع تم تمويله من قبل الاتحاد الأوروبي

İMEP Kapsamına Alınan İller, Kurumlar ve Meslek Alanları

ALAN ARAŞTIRMASI

Alan araştırması nitel boyutunda kapsamlı veri toplama araçları oluşturulmuş ve çeşitli kaynaklardan veri toplanmıştır.

Görüşülen Kurum Türü	Görüşme Türü	Görüşme Sayısı
Mesleki Eğitim Merkezleri	Odak Grup Görüşmesi Bireysel Görüşme	43 28
Meslek Kuruluşları	Odak Grup Görüşmesi Bireysel Görüşme	11 53
Diğer Kamu Kurum ve Kuruluşları	Bireysel Görüşme	24
Sivil Toplum Kuruluşları	Bireysel Görüşme	21
TOPLAM	54 Odak Grup Görüşmesi 126 Bireysel Görüşme	

Alan araştırması bulguları 4 kategoride analiz edilmiştir.

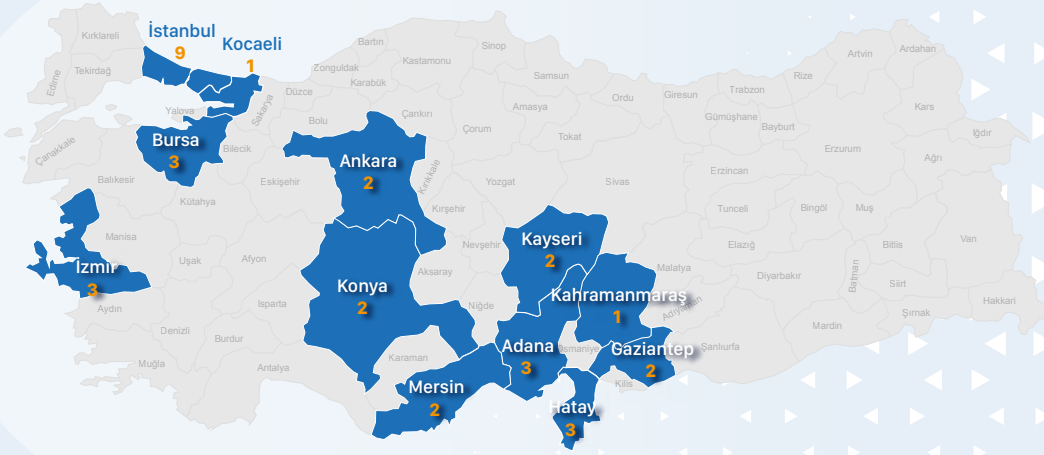
This project is funded by the European Union.
Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.
هذا المشروع تم تمويله من قبل الاتحاد الأوروبي

İMEP
İstanbul İçin Mesleki Eğitim Programı

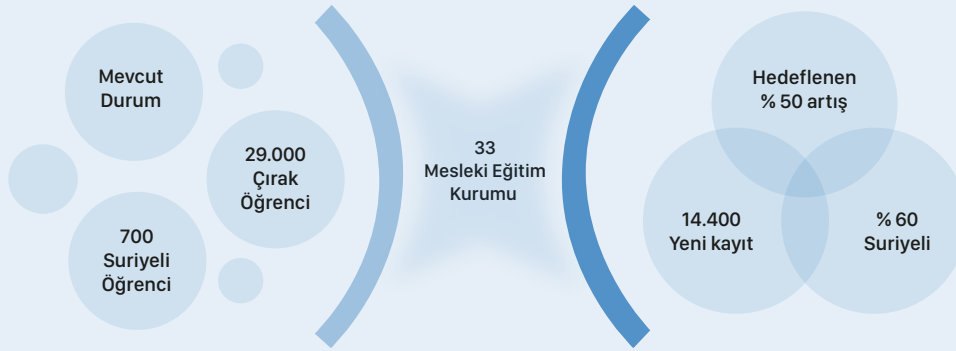
İMEP Kapsamına Alınan İller, Kurumlar ve Meslek Alanları

İMEP Kapsamına Alınan İller ve Eğitim Kurumları

Masabaşı çalışması ve alan araştırması sonuçlarına göre İMEP'in 12 ilde 33 mesleki eğitim kurumunda (31 MEM ve 2 MEM programı uygulayan Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi) uygulanması kararlaştırılmıştır. Seçilen bu kurumlarda ve ayrıca süreçte belirlenecek kamu veya özel sektöre ait diğer mesleki eğitim merkezlerinde yetişkinlere yönelik meslek kurslarının verilmesi planlanmaktadır .

İMEP kapsamında birlikte çalışılacak 33 mesleki eğitim kurumunda halihazırda yaklaşık 29.000 öğrenci eğitim görmektedir. İMEP, bu kurumların kapasitesini yaklaşık % 50 artırmayı (14.400 öğrenci) hedeflemektedir. Bu hedefin % 60'ını (yaklaşık 9.000 öğrenciyi) Suriyeli gençler oluşturacaktır.

This project is funded by the European Union.
Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.
هذا المشروع تم تمويله من قبل الاتحاد الأوروبي

İMEP
İstihdam için Mesleki Eğitim Programı

İMEP Kapsamına Alınan İller, Kurumlar ve Meslek Alanları

Öncelikli Olarak Desteklenecek Meslek Alanları

Ülkemizde en fazla işçinin istihdam edildiği 10 sektörden 5'inde çıraklık eğitimi verilmemektedir. Alan çalışması kapsamında incelenen MEM'lerde mevcut çıraklık programı kapsamındaki;

İMEP, alan araştırması bulguları çerçevesinde 10 meslek alanını öncelikli ve ağırlıklı olarak destekleyecektir .

- 1. Elektrik-Elektronik Teknolojisi
- 2. Motorlu Araçlar Teknolojisi
- 3. **Giyim Üretim Teknolojisi/Moda Tasarım Teknolojileri**
- 4. Metal Teknolojisi
- 5. Makine Teknolojisi
- 6. Mobilya ve İç Mekân Tasarımı
- 7. **Yiyecek İçecek Hizmetleri**
- 8. Ayakkabı ve Saraciyeye Teknolojisi
- 9. Tarım
- 10. **İnşaat Teknolojisi**

En fazla işçinin istihdam edildiği 5 sektörden 3'ü İMEP kapsamında desteklenecek öncelikli alanlar olarak belirlenmiştir.

This project is funded by the European Union.
Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.
هذا المشروع تم تمويله من قبل الاتحاد الأوروبي

İMEP Kapsamına Alınan İller, Kurumlar ve Meslek Alanları

Alan Araştırmasının Nitel Bulguları

Elde edilen nitel veriler 4 temada toplanmıştır. Bunlar işgücü piyasası, çıraklık eğitimi arzı, çıraklık eğitimi talebi ile iletişim ve işbirliğidir.

1. İşgücü Piyasası

Covid-19 Salgını

Salgın çıraklık eğitiminin yaygın olduğu küçük ölçekli işletmeleri ağır biçimde etkilemiştir (geçici veya temelli işyeri kapatma, iş daraltma vb.). Buna rağmen hemen her sektörde esnaf ve sanatkâr temsilcileri nitelikli eleman ve çırak öğrenci taleplerini dile getirmişlerdir.

İşgücünün Kaynağı

Araştırma illerinde işgücü arzının üç ana kaynağının doğal nüfus artışı, iç göç ve Suriyelilerin olduğu görülmüştür. Araştırma kapsamındaki illerin önemli bölümü göç veren illerdir ve göç hareketleriyle bu illerin sosyal sermayelerinin azaldığı söylenebilir.

Suriyeliler

Ülkemizde yaklaşık dört milyon Suriyeli olduğu, bunların yarısından fazlasının çalışma çağında bulunduğu ve alınan çalışma izni sayısının 50.000'in altında olduğu dikkate alındığında çalışan Suriyelilerin çok büyük bir bölümünün kayıt dışı çalıştığı anlaşılmaktadır. Bu durumun başlıca sebepleri olarak aşağıdaki hususlar belirtilmiştir:

- Günlük/haftalık ücret ihtiyacı/talebi, çok sık iş değiştirme
- Sosyal yardımların kesileceği algısı ve kaygısı
- Kayıtlı oldukları il dışına izinsiz olarak çıktıklarının anlaşılacak olması kaygısı

Suriyelilerin ağırlıklı olarak imalat mesleklerinde ve tarımda kayıt dışı çalıştıkları ifade edilmiştir. Ayakkabı ve saraciye teknolojisi, mobilya ve iç mekan tasarımı, kasaplık, yiyecek içecek hizmetleri, motorlu araçlar teknolojisi, metal teknolojisi, inşaat teknolojisi ve tarım Suriyelilerin en çok istihdam edildikleri alanlar olarak ortaya çıkmaktadır. Yiyecek içecek hizmetleri ve ticaret ile bazı illerde ayakkabı ve saraciye teknolojileri alanlarında Suriyelilerin açtıkları işyeri sayısının giderek yükseldiği görülmektedir. Suriyelilerin bir kısmının kayıt dışı işyeri açmalarının diğer işletmeler ve meslek kuruluşlarında rahatsızlık yarattığı ifade edilmiştir.

This project is funded by the European Union.
Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.
هذا المشروع تم تمويله من قبل الاتحاد الأوروبي

İMEP Kapsamına Alınan İller, Kurumlar ve Meslek Alanları

Çıraklık Eğitimin Arz-Talep Dengesi

İşgücü piyasasındaki arz ve talep arasındaki uyumsuzluğun büyük ölçüde bireylerin yapmak istediği işler ile piyasada ihtiyaç duyulan işlerin farklılığından, çalışma koşullarının ve ücret politikalarının yetersizliğinden kaynaklandığı söylenebilir. Çıraklık eğitime talep ile arz arasındaki dengenin aşğıdaki faktörlerden etkilendiği tespit edilmiştir:

- Teorik ve uygulamalı eğitimin niteliği
- Çıraklık eğitiminin olumsuz imajı ve önyargılar
- Z kuşağının beklentileri ile iş ve eğitim ortamının bu beklentileri karşılayamaması

İşletmelerin karşılanamayan nitelikli eleman ve çırak öğrenci talepleri yanında çırak öğrencilerin uygulamalı eğitim alacak işyeri bulamamaları arz-talep dengesinin çalışmadığına işaret etmektedir.

İşgücü Devri

Düşük teknolojiyle üretim yapan küçük işletmelerde, özellikle nitelik aranması gereken birçok işte nitelik aranmadan eleman istihdam edilen hizmet sektöründe işgücü devrinin yüksek olduğu belirtilmiştir. İşgücü devrinin Suriyeliler arasında daha yüksek olduğu sıklıkla dile getirilmiştir. Bu durum kayıt dışı istihdamı artırmaktadır.

2. Çıraklık Eğitimi Arzı

Fiziki Ortam

MEM'lerin fiziki ortamlarının yeterli olmadığı dile getirilmiş ve gözlemlenmiştir. Özellikle 27 alandaki 142 meslek dalında öğrenci alma yükümlülüğü, MEM'lerin fiziki ortam ihtiyacını çok büyük oranda artırmaktadır.

Eğitim Programı ve Belgelendirme

Günlük 10-12 saatlik teorik eğitimin öğrenciler için ağır olduğu görüşü dile getirilmiştir. Öte yandan çıraklık eğitiminin zorunlu eğitim kapsamına alınmasından dolayı öğrenciye sadece meslek değil, bireyin toplum içerisinde kendi ayaklarının üzerinde durmasına katkı sağlayacak temel becerileri de kazandırma zorunluluğu vardır. Bu zorunluluğun çıraklık eğitimi programlarına yansıtılabilmesi için teorik ders sürelerinin artırılması ve sosyal faaliyetlere zaman ayrılmasını sağlayacak uygulamaların yapılması olumlu sonuçlar doğurabilir.

Uygulamada, çırak öğrencilerin 9. sınıfta hemen işyerlerindeki eğitimlerine başlarken, teorik meslek derslerini ancak 10. sınıfta aldıkları belirtilmiştir. Bu durum, bir yandan meslek teorisiyle desteklenmeyen uygulamalı eğitimin etkinliğini azaltırken, diğer yandan işletmeler gözünde MEM'de verilen eğitimin beklentileri karşılamadığı yönünde olumsuz bir intiba oluşmasına sebep olmaktadır.

This project is funded by the European Union.
Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.
هذا المشروع تم تمويله من قبل الاتحاد الأوروبي

İMEP Kapsamına Alınan İller, Kurumlar ve Meslek Alanları

Bazı mesleklerde ilgili taraflarca öğrencinin mesleğine ilişkin çok temel becerileri kazanmasından sonra uygulamalı eğitim için işyerine gönderilmesi gerektiği görüşü ifade edilmiştir.

Zorunlu eğitim kapsamına alınan çıraklık eğitiminin süresi dört yıldır. Ancak, bazı mesleklerin bundan daha kısa sürede öğrenilmesi mümkündür. Bu bağlamda öğrencilerin daha iyi eğitim (genel ve mesleki) almaları için eğitim programlarındaki teorik-uygulamalı eğitim sürelerinin alanlara göre farklılık gösterecek biçimde düzenlenmesinin olumlu sonuçlar doğuracağı düşünülmektedir.

Çıraklık eğitiminde olup zorunlu eğitim çağını aşmış olanlar için farklı eğitim programı hazırlama ihtiyacı dile getirilmiştir. Bu grup için yapılacak program çalışmalarında çıraklık eğitimi süresi değil mesleğin öğrenilmesi için ihtiyaç duyulacak gerçek süre esas alınmalıdır.

MEM'lerdeki sınav ve belgelendirme uygulamalarının Mesleki Yeterlilik Kurumu uygulamalarından etkilendiği izlenimi edinilmiştir. Çıraklık eğitiminde sürecin, mesleki yeterlilik belgesi almada ise sonucun/sınavın önemli olduğu esasından doğru süreç değerlendirmesi yaklaşımı korunmalıdır.

Eğitim Araç - Gereçleri ve Donanım

MEM'lerde teorik eğitimlerin verildiği sınıfların donanımlarında çok önemli yetersizlikler olduğu gözlemlenmiştir. Öğrencilerin mesleki eğitimdeki teorik konuları daha iyi anlamalarına yardımcı olacak eğitim araç ve gereçleri bakımından önemli iyileştirmelere ihtiyaç olduğu söylenebilir. Bazı MEM'lerde ise üretim araçlarıyla donatılmış atölyelerin olduğu görülmüştür.

İşyerinde Eğitim Ortamı

Çıraklık eğitimine çoğunlukla 20'den az çalışanı olan küçük ölçekli işyerlerinin dâhil olduğu görülmüştür. 20'den fazla çalışanı olan işyerlerinin genelde çıraklık eğitimine mesafeli durdukları dikkat çekmiştir.

Türkiye'de özellikle imalat mesleklerinde işyerlerinin büyük çoğunluğunda çırak öğrencinin mesleğine ilişkin tüm becerileri kazanabileceği donanımın ve iş çeşitliliğinin olmadığı görülmektedir. Özellikle küçük imalat sektöründeki işyerlerinde iş sağlığı ve güvenliği tedbirlerinde önemli eksiklikler dikkat çekmektedir. Çırak öğrencinin uygulamalı eğitim aldığı işyerinde kazanamadığı becerileri diğer işletmelerde, işletmeler üstü eğitim merkezlerinde, mesleki ve teknik anadolu liselerinde kazanmalarına imkân veren düzenlemelerin uygulamada yeterince işletilmediği görülmüştür.

Birçok işletme usta öğreticilik belgesi olmadığından çırak öğrenci alamamaktadır. Çırak öğrencilerin işyerlerinde aldıkları uygulamalı eğitimin belli bir plana göre sistematik ve kanıt temelli olarak izlenemediği kaydedilmiştir.

This project is funded by the European Union.
Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.
هذا المشروع تم تمويله من قبل الاتحاد الأوروبي

İMEP Kapsamına Alınan İller, Kurumlar ve Meslek Alanları

Eğitici Personel

Meslek kuruluşları arasında öğretmenlerin gelişen teknolojiye ayak uyduramadıkları görüşünün yaygın olduğu görölmüştür. Alan/dal çeşitliliği sebebiyle öğretmenlerin branşları dışındaki meslek derslerini okutmaları işletmeler tarafından bir sorun olarak dile getirilmiştir. Çıracak öğrencilerin yetiştirilmesinde usta öğreticilerin öğretmenlerden daha etkili olduğu ancak usta öğreticiler ile çıracak öğrencilerin birbirlerini doğru anlama konusunda sıkıntılar yaşadığı görüşü paylaşılmıştır.

Sosyal Faaliyetler

Çıracak öğrencilerin akranlarıyla birlikte zaman geçirecekleri en uygun zaman ve mekânın teorik eğitim için geldikleri MEM'ler olduğu söylenebilir. MEM'lerdeki sosyal faaliyetler için fiziki ortam ve donanımın iyileştirilmesine ihtiyaç olduğu gözlemlenmiştir.

3. Çıracaklık Eğitimi Talebi

Genel Eğilim

Çıracaklık eğitime olan talebin düşük olduğu, bu durumun başlıca sebepleri arasında şunların yer aldığı belirtilmiştir:

- Ailelerin çocuklarını akademik eğitime yönlendirme tercihleri ve çıracaklık eğitime ilişkin önyargılar,
- Kayıt dışı çalışmanın yaygınlığı,
- "Nitelik aranmayan" işlerin çokluğu,
- Nitelik gerektirdiği halde özellikle hizmet sektöründeki birçok işte nitelik aranmadan personel istihdamının yaygınlığı,
- İşyerindeki uygulamalı eğitim ortamlarının ve çalışma şartlarının gençlerin beklentilerini karşılamaması,
- Çıracak öğrencilerin, diğer öğrencilere tanınan öğrenci yurtlarında barınma, taşınmalı eğitim gibi haklardan yeterince faydalanamaması,
- Usta öğretici-öğrenci ilişkilerinde yaşanan kuşak çatışmaları ve iletişim sorunları,
- Çıracaklık eğitiminin bireyi ustalık belgesine ulaştırarak en zor yol haline gelmiş olması (Diğer yollar: mesleki ve teknik Anadolu lisesi, MYK ve özel meslek kursları),
- Teorik ve uygulamalı eğitim arasında uyumun sağlanamaması,
- İşletmelerin çıracak öğrencilere ucuz işgücü olarak yaklaşmaları,
- MEM-meslek kuruluşu arasındaki ilişkilerin zayıflığı.

This project is funded by the European Union.
Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.
هذا المشروع تم تمويله من قبل الاتحاد الأوروبي

İMEP Kapsamına Alınan İller, Kurumlar ve Meslek Alanları

Potansiyel Çırac Öğrenci Adayları (Türkler)

Çırac öğrencilerin büyük bir bölümünün sosyo-ekonomik açıdan dezavantajlı ailelerden geldiği, önemli bir bölümünün aldığı ücretten ailelerine destek sağlamak durumunda olduğu ifade edilmiştir. Bazı MEM'lerde çırac öğrencilerin yarısından fazlasının aldığı ücretin tamamını ailesine verdiği söylenmiştir.

Çırac öğrencilerin meslek seçimlerinin çoğunlukla tesadüfen olduğu, bu durumun özellikle çıraclık eğitiminin ilk yılında meslek değiştirme taleplerinin fazla görülmesine sebep olduğu dile getirilmiştir.

Potansiyel Çırac Öğrenci Adayları (Suriyeliler)

Genel olarak Suriyelilerin çıraclık eğitimini çok fazla tercih etmedikleri belirtilmiştir. Bu durumu etkileyen faktörler olarak erken yaşlarda evlilik, kadının işgücüne katılımı önündeki geleneksel engeller, yaşam koşulları ve geleceklerine ilişkin belirsizlik nedeniyle kısa sürede kazanç sağlanacak işlerin tercih edilmesi, çıraclık eğitiminin dört yıllık uzun bir eğitim süresi gerektirmesi gibi nedenler sıralanmıştır.

Önyargılar

Çıraclık eğitimini okul başarısı düşük öğrencilerin son çıkış noktası olarak gören yaygın bir önyargının varlığı dile getirilmiştir. Meslek kuruluşu temsilcileri hatta işletmelerin büyük bir bölümü de aynı görüşü paylaşmaktadır. Bu önyargıların eğitimin imajını ve MEM personelinin motivasyonunu olumsuz yönde etkilediği görülmüştür.

Z Kuşağı

Öğretmen ve usta/usta öğreticilerin Z kuşağı gençleri anlamakta zorluk çektikleri ifade edilmiştir. Teknolojiyi etkin kullanma, geniş ağlara üyeliler, uzaktan iletişim kurabilme ve birden fazla konu ile ilgilenebilme becerileriyle dolu Z kuşağı gençlerinin tutum ve davranışları usta öğreticiler tarafından farklı anlaşılakta, yaşanan bu kuşak çatışması işyerindeki eğitim ortamını olumsuz etkilemektedir.

Meslek Kuruluşlarının Yaklaşımı

Meslek kuruluşu temsilcileri, ihtiyaçları olan nitelikli işgücünün yetiştirilmesi açısından çıraclık eğitiminin önemini farkındadırlar. Meslek kuruluşlarının büyük bölümü, MEM'lerde verilen teorik meslek derslerinin öğrencilerin mesleki gelişimine katkısının düşük olduğunu dile getirmiştir. Teorik meslek derslerinde ve sınavlarda alan dışı öğretmenlerin görevlendirilmesi işletmeler nezdinde MEM'lerin imajını olumsuz yönde etkilemektedir.

MEM'ler ile işletmeler arasındaki iletişimin yeterli olmadığı ifade edilmiştir. Ayrıca, çırac öğrencinin işletmeyle yaptığı sözleşmedeki meslek odası onayının kaldırılmasının, MEM'lerle meslek odaları arasındaki ilişkiyi zayıflattığı dile getirilmiştir.

This project is funded by the European Union.
Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.
هذا المشروع تم تمويله من قبل الاتحاد الأوروبي

IMEP
İstihdam için Mesleki Eğitim Programı

İMEP Kapsamına Alınan İller, Kurumlar ve Meslek Alanları

4. İletişim ve İşbirliği

Yüzeysel Kabullenme

Ülkemizde insanlar genelde kendi çocukları için akademik kariyer, başkalarının çocukları için ise çıraklık eğitiminin faydalı olduğunu düşünmektedirler. Katılımcılardan alınan bilgiler ve yapılan gözlemler, meslek kuruluşu temsilcilerinin dahi çıraklık eğitimi yüzeysel olarak kabullendikleri görüşünü desteklemektedir.

Öğrenilmiş Çaresizlik

Çalışma kapsamında görüşülen kurum ve kuruluşların tamamına yakınının okulda başarılı olamayan düşük gelirli aile çocuklarının çıraklık eğitime geldiği görüşünü paylaştıkları söylenebilir. Benzer biçimde gençlerin çıraklık eğitime son çare olarak başvurduğu görüşü de yaygındır. Bu olumsuz tavırlar MEM'lerde görevli yönetici ve öğretmenlerin motivasyonunu düşürmektedir.

Geleneksel İletişim Araçları

Poster, broşür gibi geleneksel iletişim araçlarının çıraklık eğitime talep yaratma konusunda tek başına yeterli ve etkili olmayacağı düşünülmektedir. Çıraklık eğitiminin başlıca hedef gruplarının bilgi ve iletişim kanalları doğru analiz edilerek her bir hedef gruba göre özelleştirilmiş erişim ile ikna araçlarına ve yöntemlerine ihtiyaç vardır.

İşletilemeyen /Kurulamayan Mekanizmalar

Çıraklık eğitiminin kalite ve etkinliğini artırması beklenen mekanizmaların (il istihdam ve mesleki eğitim kurulları, işyeri denetleme ve danışmanlık grupları -İDDG gibi) etkin çalışmadığı hususu dile getirilmiştir.

Bilgilendirme

Ziyaret edilen illerde MEM ve meslek kuruluşu düzeyinde bilgi eksikliklerinin olduğu tespit edilmiştir. MEM'lerde görev yapacak yöneticilerin bu eğitim seçeneğinin yönetiminin diğer okullardan farklı olduğunun bilincinde olmasının, MEM yöneticilerinin çıraklık eğitiminin gelişimine katkı sağlama, çıraklık eğitime talep yaratma ve iş yaşamı ile etkin işbirliği ve iletişim kurma konularında başarılı olmaları için önemli olduğu ifade edilmiştir. Ayrıca işletmelerin ve ailelerin çıraklık eğitime ilişkin bilgi eksikliklerine de dikkat çekilmiştir.

This project is funded by the European Union.
Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.
هذا المشروع تم تمويله من قبل الاتحاد الأوروبي

İMEP
İstihdam için Mesleki Eğitim Programı

İMEP Kapsamına Alınan İller, Kurumlar ve Meslek Alanları

Alan Araştırmasında Tespit Edilen Başlıca Sorun Alanları

Bu Sorunlara İMEP'in Cevabı

İşgücü Piyasası

Çıraklık eğitiminin teorik ve uygulamalı kısmı Covid-19 salgınından olumsuz etkilenmiş ve eğitim kesintiye uğramıştır.

Esnek yapısı, okul-işyeri bağlantıları, sektörler arası ilişkileri ve okulu hayatın kendisi olarak gören felsefi yaklaşımıyla çıraklık eğitimi, eğitim sistemindeki "yeni normal"e ilişkin çalışmalarda kritik rol oynama potansiyeline sahiptir. Bu bağlamda İMEP kapsamında, MEB ve TESK ile yakın işbirliği içinde "çıraklık eğitiminde yeni normal" in oluşumuna katkı sağlayacak pilot çalışmalar planlanmaktadır.

İlk etapta pandemi şartlarında çırak öğrencilerin teorik eğitimlerinin sürdürülebilirliğine yönelik modellerin oluşturulmasına ve alt yapının hazırlanmasına öncelik verilecektir.

Ülkemizde yaşayan Suriyelilerin çok büyük bir bölümünün günlük ücret beklentisi, sosyal yardımların kesileceği ve iller arası hareketliliklerinin sınırlanacağı kaygısı gibi sebeplerle kayıt dışı çalıştığı bilinmektedir. Bu durum 14-17 yaş grubunda olup çıraklık eğitiminin hedef grubunda yer alan gençler için de geçerlidir.

İMEP kapsamında yapılacak iletişim kampanyaları yoluyla Suriyeli ailelere ve gençlere MEM'lere kayıtlı çırak öğrenci olarak devam etmenin avantajları hakkında bilgilendirme yapılacaktır. Çırak öğrenci olarak okulda ve işyerinde eğitim görürken:

- Bir meslek dalında belgelendirilmiş beceri kazanma ve kayıtlı istihdama kolayca geçiş imkanı,
- Devlet güvencesi ve korumasında iş sağlığı ve meslek hastalıkları sigortasına sahip olma imkânı,
- Sosyal yardım almaya devam imkânı, gibi örgün çıraklık eğitiminin başlıca avantaj ve faydaları anlatılacaktır.

Ayrıca, yerel dinamikler dikkate alınarak hedef kitlenin çıraklık eğitimine mesafeli duruşu sonucunu doğuran sorunların çözümü için farklı iletişim/etkileşim araçları geliştirilerek kullanılacaktır.

İMEP kapsamında ayrıca:

- Kayıt dışı istihdam ve işyeri açma sorununun il istihdam ve mesleki eğitim kurullarının gündemine taşınması sağlanacaktır.
- Suriyeli işverenlere kayıt dışı istihdamın sakıncaları ve çırak öğrenci yetiştirmenin işletmeye faydaları konusunda bilgilendirme yapılacaktır.
- Yanlarında Suriyeli çalıştırmak isteyen işletmelere çalışma izni alma konusunda teknik ve lojistik destek sağlanacaktır.

This project is funded by the European Union.
Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.
هذا المشروع تم تمويله من قبل الاتحاد الأوروبي

İMEP Kapsamına Alınan İller, Kurumlar ve Meslek Alanları

Ülkemizde en fazla işçinin istihdam edildiği 10 sektörden 5'inde çıraklık eğitimi verilmemektedir. Çıraklık eğitimi yapılan diğer 5 sektörde ise öğrenci sayısı çok azdır.

İMEP kapsamında:

- Araştırma bulguları çerçevesinde belirlenen 10 alan öncelikli ve ağırlıklı olarak desteklenecektir. En fazla işçinin istihdam edildiği 5 sektörden 3'ü (İnşaat Teknolojisi, Yiyecek İçecek Hizmetleri, Giyim Üretim Teknolojisi/Moda Tasarım Teknolojileri) desteklenecek öncelikli alanlar kapsamına alınmıştır.
- Çıraklık eğitiminde yapısal sorunlar yaşanan ve çırak öğrencinin yok denecek kadar az olduğu inşaat teknolojisi, tarım gibi alanlarda modelleme ve pilot çalışmaların yapılması planlanmaktadır.

Çıraklık Eğitimi Arzı

Çırak öğrencilerin teorik eğitimlerinin içeriğinin ve zaman planının uygulamalı eğitimi destekleyecek ve onların kişisel gelişimlerine de katkı sağlayacak biçimde düzenlenmediği görülmüştür.

İMEP kapsamında:

- İşletmede Pratik Eğitim İzleme Plan'ları hazırlanarak işletmedeki uygulamalı eğitimin teorik eğitimle ilişkisi didaktik ve sistematik olarak kurulacaktır.
- İşyerindeki uygulamalı eğitimin etkin biçimde yapılması için 5.000 usta/usta öğretici ve işverene eğitim verilecektir.
- MEM'lerin periyodik işyeri ziyaretleri, oluşturulacak ekipler marifetiyle ve geliştirilen programlara göre daha sistematik olarak yapılacaktır.
- İşyerindeki eğitimlerin sistematik biçimde izlenmesi için MEM koordinatör öğretmenlerine eğitim verilecektir.
- Bireyselleştirilmiş eğitim programlarının uygulanabilmesi için pilot çalışma yapılacak ve alt yapı hazırlanmaya çalışılacaktır.

Çırak öğrencilerin işyerlerinde aldıkları uygulamalı eğitim belli bir plana göre sistematik ve kanıt temelli olarak izlenmemektedir.

İMEP kapsamında:

- MEM'lere küçük ölçekli alt yapı iyileştirme
- Ekipman ve materyal desteği sağlanacaktır.

Ayrıca, MEM'lerin sosyal etkinlik alanlarının iyileştirilmesine imkânlar çerçevesinde çaba sarf edilecektir.

Böylece MEM'ler daha fazla sayıda Suriyeli ve Türk öğrenciye daha kaliteli hizmet verebilecek, öğrencilerin teorik eğitimleri devam ederken, sosyal uyumları desteklenecektir.

This project is funded by the European Union.
Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.
هذا المشروع تم تمويله من قبل الاتحاد الأوروبي

İMEP Kapsamına Alınan İller, Kurumlar ve Meslek Alanları

İşyerlerinin önemli bir bölümünde çırak öğrencinin mesleğindeki tüm işlemleri yapabileceği donanımların olmadığı ve küçük imalat sektöründeki işyerlerinde iş sağlığı ve güvenliği tedbirlerinde önemli eksiklikler olduğu görölmektedir.

İMEP kapsamında:

- Çırak eğiten ve/veya eğitecek olan 350 işletmenin uygulamalı eğitim ortamlarını iyileştirmeye yönelik destek verilecektir. Bu kapsamda yapılacak her türlü iyileştirmede çırak öğrencilerin işyerindeki eğitim ve yaşam ortamlarının iş sağlığı ve güvenliği kurallarına uyumlu hale getirilmesi temel öncelik olacaktır.
- Çırak öğrencilerin uygulamalı eğitim aldıkları işyerlerinde kazanamadıkları becerileri diğer işletmelerde, işletmeler üstü eğitim merkezlerinde, mesleki ve teknik Anadolu liselerinde kazanmalarına ilişkin girişimler desteklenecektir.

Birçok işletme usta öğreticilik belgesi olmadığından çırak öğrenci kabul edememektedir.

İMEP kapsamında, eğitime uygun olduğu halde usta öğreticisi bulunmadığı için çırak öğrenci kabul edemeyen işletmeler desteklenerek ustaların yüz yüze ve/veya uzaktan usta öğreticilik kurslarına katılmaları özendirilecektir.

Çırak öğrencilerin işyerinde alacağı uygulamalı eğitimin kalitesinin yükseltilmesi için işletmelerin yardım ve rehberliğe ihtiyacı vardır.

İMEP kapsamında:

- İşletmede çırak öğrencilerin eğitiminde görev alan 5.000 işveren/usta ve usta öğretici, işletmede yapılan uygulamalı eğitimin esasları ve İşletmede Pratik Eğitim İzleme Planları hakkında eğitime tabi tutulacaktır.
- İşletmelerin eğitime uygunluğu, bu özelliği taşıyan işyerlerinin çırak eğitmesi ve diğerlerinin ise koşullarını iyileştirmeye teşvik edilmesi için TESK'e bağlı meslek odaları bünyesinde İDDG'nin kurulması ve kurulu olanların desteklenmesi planlanmaktadır. Bu kapsamda 200 İDDG üyesine yönelik eğitim, işyeri ziyaretleri için teknik ve lojistik destek sunulması planlanmaktadır.
- İşletmelerde verilen uygulamalı eğitimin kalitesini artırmaya yönelik ortam, araç-gereç iyileştirme çalışmaları desteklenecektir.

This project is funded by the European Union.
Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.
هذا المشروع تم تمويله من قبل الاتحاد الأوروبي

İMEP Kapsamına Alınan İller, Kurumlar ve Meslek Alanları

Çıracak öğrencilerin uygun işletmeye yerleştirilmesi için yapılan tarama, eşleştirme ve izleme hizmetlerinin sistematik bir yapı içerisinde sunulmasına ihtiyaç bulunmaktadır.

İMEP kapsamında geliştirilen erişim stratejisine göre kurulup çalıştırılacak olan Çıracak Tarama, Eşleştirme ve İzleme Ekipleri yoluyla MEM'ler bünyesinde sürdürülebilir bir kapasite yaratılması planlanmaktadır. Bu hizmetlere ilişkin veri, kayıt, analiz ve değerlendirmelerin bilgisayar ortamında yapılmasına ilişkin çabalar desteklenecektir.

Geliştirme ve uyum kurslarının işlevsel biçimde planlanması ve yürütülmesi için meslek kuruluşlarıyla işbirliği yapılması gerekmektedir.

İMEP kapsamında sunulacak geliştirme ve uyum kursları ile bir yandan işletmelerin gelişimleri desteklenirken diğer yandan çalışanlara işte tutunma ve işte ilerleme desteği sağlanacaktır.

Çıracaklık eğitime talebin artırılması ve çıracaklık eğitiminin etkin olamadığı sektörlerde (tarım, inşaat, konaklama vb.) ve büyük işletmelerde de yaygınlaşması için çeşitli modelleme çalışmalarına ihtiyaç vardır.

Bu kapsamda:

- Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı
 - Büyük İşletmelerde Çıracaklık Eğitimi
 - İşletmelerde Eğitim Ortamları Oluşturma
 - İşyerinde Bireyselleştirilmiş Teorik Meslek Dersleri
 - Kısa Süreli Çıracaklık Eğitimi
 - Teorik Eğitim Süresinin Uzatılması
 - Mesleki Eğitim Merkezlerinde Meslek Oryantasyonu
 - İşletmeler Üstü Eğitim Merkezi
 - Yaz Çıracaklığı
- gibi modelleme çalışmaları planlanmaktadır.

Çıracaklık eğitiminde, okul ve işyerinde kazandırılan bilgi ve becerilerin ölçülmesi ve belgelendirilmesi için yapılan kalfalık ve ustalık sınav sürecinin Suriyelilerin ihtiyaçlarını da karşılayacak biçimde desteklenmesi gereksinimi bulunmaktadır.

İMEP kapsamında, 200 sınav komisyonu üyesine, beceriye dayalı ölçme değerlendirme esasları ve Suriyeli öğrencilerin bu süreçteki ihtiyaçlarının karşılanması vb. konularını içeren eğitim sunulması planlanmaktadır.

This project is funded by the European Union.
Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.
هذا المشروع تم تمويله من قبل الاتحاد الأوروبي

İMEP Kapsamına Alınan İller, Kurumlar ve Meslek Alanları

Çıraklık Eğitimi Talebi

Çıraklık eğitimine talebi düşüren en önemli husus, kayıt dışı istihdamdır. Ülkemizde yaşayan Suriyelilerin büyük bölümü kayıt dışı çalışmaktadır.

İMEP kapsamında:

- Zorunlu eğitim çağında (14-17 yaş) olduğu halde çalışan gençlerin MEM'e kayıtlarının yapılması konusunda işletmeler, aileler ve gençler nezdinde bilgilendirme ve ikna çalışmaları yapılacaktır.
- Konunun il istihdam ve mesleki eğitim kurullarında görüşülmesi suretiyle ilgili tüm kurum ve kuruluşların bu konudaki çabalara destek sağlaması hedeflenmektedir. Programın yeni çırak kaydı ve yetişkinlerin istihdama erişimini destekleme kapsamında yapacağı çalışmaların kayıt dışı istihdam ile mücadeleye katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Suriyelilerin yoğun olarak çalıştıkları alanlarda sektörel çalışmalar yapılmak suretiyle çırak öğrenci sayısının artırılmasına ihtiyaç vardır.

Suriyelilerin de yoğun olarak çalıştıkları aşağıdaki alanlarda sektörel çalışma yapılmak suretiyle çırak öğrenci sayısının artırılması planlanmaktadır:

- Ayakkabı ve Saraciye Teknolojisi
- Giyim Üretim Teknolojisi/Moda Tasarım Teknolojileri
- Tarım
- İnşaat Teknolojisi
- Konaklama ve Seyahat Hizmetleri
- Yiyecek İçecek Hizmetleri
- Et ve Et Ürünleri İşlemciliği

Başarılı olamayan gençlerin son çare olarak MEM'lere başvurdukları algısı, çıraklık eğitime devam eden gençlerimizin özgüven duygusunu zedelemekte, çıraklık eğitiminin ve MEM'lerin imajını olumsuz etkilemektedir.

Bu bağlamda İMEP kapsamında:

- Çıraklık eğitiminin avantaj ve faydalarının hedef gruplara uygun araç ve kanallarla anlatılacağı kampanyaların yapılması,
- MEM'lerin kurumsal imaj ve görünürlüklerini destekleyecek biçimde çeşitli fonlardan faydalanmaları için proje hazırlama ve uygulama kapasitelerinin artırılması,
- MEM'lerin kurum prestijini yükseltecek kalite belgeleri almalarının teşvik edilmesi,
- MEM öğrencilerinin kendi aralarında olduğu kadar diğer ortaöğretim okulları arasında yapılacak etkinliklere katılarak görünür kılınmaları,
- Öğrencilerin kendilerini başarılı hissetmelerine yardımcı olacak etkinliklerin yaygınlaştırılması,
- Türk ve Suriyeli gençlerin ve yetişkinlerin iş ve eğitim ortamlarında kaynaşmalarına imkân verecek karma etkinliklerin ve ekip çalışmalarının yapılması planlanmaktadır.

This project is funded by the European Union.
Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.
هذا المشروع تم تمويله من قبل الاتحاد الأوروبي

İMEP Kapsamına Alınan İller, Kurumlar ve Meslek Alanları

Yetişkin eğitimi kapsamında Suriyeli kadınların işgücüne katılımlarını destekleyecek özel çalışmalara ihtiyaç vardır.

İMEP kapsamında, Suriyeli kadınlar için evde üretime uygun mesleklerde meslek kursları planlanmaktadır. Ayrıca Suriyeli kadınların kayıtlı istihdama erişmelerine katkı sağlayacak yetişkinlere yönelik meslek kurslarına özel bir önem verilecektir.

Çırak öğrenciler ile usta/usta öğreticiler arasında kuşak çatışmasından kaynaklı sorunlar mevcuttur. Bu durum, işyeri ortamındaki eğitimi olumsuz etkilemektedir.

İMEP kapsamında, usta öğreticilere yönelik iş pedolojisi temelinde ergen psikolojisi, "Z kuşağını anlamak" ve "İşletmede Pratik Eğitimi İzleme Planlarının" eğitim içeriklerinin hazırlanması ve usta öğreticilere aktarılması planlanmaktadır. Bu konular 5.000 usta/usta öğretici ve işveren gibi işletmede çırakların eğitiminde rol alan kişilere sunulacak eğitimlerin içeriğinde yer alacaktır.

İletişim ve İşbirliği

Meslek kuruluşu temsilcileri ve işletmeler dâhil geniş kesimlerin çıraklık eğitimi ve bu eğitimde yapılan son düzenlemelere ilişkin bilgi eksiklikleri olduğu gözlenmiştir.

İMEP kapsamında, hazırlanan erişim stratejisi çerçevesinde, aile ve işyeri ziyaretleri için özel ekipler kurularak tarama, bilgilendirme ve ikna çalışmaları yapılacaktır:

- Öncelikle ilköğretimin ikinci kademesindeki öğrenciler ile ailelerinin çıraklık eğitiminin sağladığı faydalar hakkında bilgilendirilmelerine ilişkin çalışmalar yapılacaktır:
- Meslek kuruluşlarına ve işletmelere devletin çırak öğrenci yetiştirmek konusunda işyerlerine sağladığı destek ve teşvikler başta olmak üzere bilgilendirme ve farkındalık çalışmaları planlanmaktadır.
- Zorunlu eğitim çağında olan gençleri çalıştırmanın çocuk işçiliği olduğu ve bunun çocukların fiziksel, zihinsel ve eğitsel gelişimlerine verdiği zararlar ve ilgili mevzuat konusunda bilinçlendirme çalışmaları yapılacaktır.

MEM'e kayıt yaptırmış gençler çırak öğrenci statüsündedir. Ancak çırak öğrenciler bu haklarının farkında değildir ve bu haklarından tam olarak yararlanamamaktadır.

Çırak öğrencilerin, ortaöğretim kurumu öğrencilerine tanınan tüm haklardan faydalanmaları için tanıtım, bilgilendirme ve savunma çalışmaları yapılacaktır.

This project is funded by the European Union.
Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.
هذا المشروع تم تمويله من قبل الاتحاد الأوروبي

İMEP
İstihdam için Mesleki Eğitim Programı

İMEP Kapsamına Alınan İller, Kurumlar ve Meslek Alanları

Çırak öğrencilerin eğitiminde aile-işyeri-eğitim kurumu işbirliği son derece önemlidir.

Ailenin çocuğunun eğitimine katılımının teşvik edilmesi konusunda başta MEM ve meslek kuruluşları olmak üzere ilgili tüm taraflarla işbirliği içinde çalışmalar yapılacaktır. İMEP kapsamında aileler ve işletmeler, iletişim ve farkındalık çalışmalarının odağında yer alacaktır.

Mesleki eğitim merkezleriyle meslek kuruluşları ve işletmeler arasındaki işbirliğinin güçlendirilmesi ihtiyacı mevcuttur.

Etkin ve kaliteli bir çıraklık eğitimi arzı için MEM ile meslek kuruluşları arasındaki ilişki ve işbirliğinin güçlü olması gerekir. İMEP, MEM'ler ile meslek kuruluşları arasındaki işbirliğinin derinleştirilerek güçlendirilmesine katkı sağlayacak fırsatların hazırlanmasını ve bu fırsatların değerlendirilmesini destekleyecektir.

Çıraklık eğitiminin kalite ve etkinliğini artırmak üzere oluşturulmuş il düzeyindeki bazı mekanizmalar tam olarak işletilememektedir.

İMEP kapsamında, il istihdam ve mesleki eğitim kurulları ve İDDG gibi yerel mekanizmaların etkin çalışması için faaliyetler planlanmaktadır.